

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU – 4101-06-01/2013

P/13/066

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/066 – Efekty kształcenia w szkołach niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Marek Raczkowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85610 z dnia 10 czerwca 2013 r. (dowód: akta kontroli tom I, str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Spółeczne Liceum Ogólnokształcące im. Adama Asnyka Stowarzyszenia „Szansa” w Lublinie, dalej Szkoła lub LO
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zenon Chałas, dyrektor LO od 16 lipca 2004 r. (dowód: akta kontroli tom I, str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości¹ działalność skontrolowanej jednostki w latach szkolnych 2010/2011-2012/2013 (do zakończenia kontroli) w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższa ocena ogólna wynika z ocen częściowych obszarów objętych kontrolą. Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności spełnianie przez Szkołę wymagań niezbędnych do posiadania uprawnień szkoły publicznej oraz zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu i nauki, a także wyposażenia niezbędnego do realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego. Szkoła prowadziła aktywne działania wychowawcze, a systematyczne działania dydaktyczne miały przede wszystkim na celu uzupełnianie braków programowych i rozwijanie zainteresowań uczniów.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na przypadkach realizowania w badanym okresie zajęć edukacyjnych z języków obcych i chemii w wymiarze niższym niż łączny wymiar obowiązkowych zajęć edukacyjnych, określony w ramowym planie nauczania dla publicznego trzyletniego liceum ogólnokształcącego, co stanowiło naruszenie art. 7 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty².

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja Szkoły.

Opis stanu faktycznego

1.1. Podstawy formalno-prawne funkcjonowania LO.

Szkoła jest wpisana do ewidencji szkół i placówek niepublicznych Miasta Lublin pod numerem ewidencyjnym 170/P/N. Aktualnie obowiązujące zaświadczenie, potwierdzające dokonanie wpisu, zostało wydane przez zastępcę dyrektora

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 ze zm. – zwana dalej u.s.o lub ustawą o systemie oświaty

Wydziału Oświaty i Wychowania (z upoważnienia Prezydenta Miasta Lublin) w dniu 30 września 2005 r. Zaświadczenie zawierało dane zgodne ze stanem faktycznym oraz art. 82 ust. 3a ustawy o systemie oświaty.

Organem prowadzącym Szkołę jest Stowarzyszenie „Szansa” w Lublinie.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 4-5)

Szkoła posiada uprawnienia szkoły publicznej, nadane przez Prezydenta Miasta Lublin dnia 1 grudnia 2000 r. decyzją nr OiW.I.4321-7/2000.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 6)

1.2. Statut Szkoły.

Pierwszy statut Szkoły został nadany przez organ prowadzący (Zarząd Stowarzyszenia „Szansa”) w dniu 25 czerwca 2000 r. W trakcie kontroli obowiązywał statut, po wprowadzeniu poprawek, uchwałą Rady Pedagogicznej z dnia 29 sierpnia 2011 r. Zmiana statutu została zatwierdzona przez Zarząd Stowarzyszenia w dniu 29 sierpnia 2011 r.³ W badanym okresie nie dokonywano innych zmian statutu.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 7-9)

Statut LO zawiera elementy wynikające z art. 84 ust. 2 u.s.o. określające: nazwę, typ szkoły, zadania szkoły, osobę prowadzącą szkołę, organy szkoły i zakres ich zadań, organizację szkoły, prawa i obowiązki pracowników oraz uczniów, przypadki, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów, sposób uzyskiwania środków finansowych na działalność szkoły, zasady rekrutacji.

W statucie m.in. uregulowano kwestie dotyczące: organizacji zajęć pozalekcyjnych, udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom, udzielania pomocy uczniom mającym trudności w nauce oraz udzielania pomocy uczniom uzdolnionym.

W statucie nie uregulowano kwestii dotyczących nadzoru pedagogicznego oraz podziału na grupy uczniowskie. Dyrektor LO wyjaśnił m.in., że: *„zapis w § 12 ust. 5 pkt 1 brzmi dyrektor szkoły kieruje bieżącą działalnością dydaktyczno-wychowawczą szkoły i reprezentuje ją na zewnątrz i traktowany jest jako zobowiązujący dyrektora do prowadzenia nadzoru pedagogicznego. Statut nie zawiera zapisu dotyczącego podziału na grupy uczniowskie, ponieważ organ prowadzący zakłada, że liczba uczniów w klasie nie powinna przekroczyć 16. W przypadku 25 osób dokonują podziału na grupy, zgodnie z obowiązującym prawem oświatowym”*.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 96)

W statucie LO (rozdział VIII), stosownie do § 3 ust. 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych⁴ uregulowano szczegółowe warunki oceniania wewnątrzszkolnego (w.s.o.), w których m.in.:

- sformułowane zostały wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych ze wszystkich obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, stosownie do § 3 ust. 3 pkt 1 ww. rozporządzenia,

³ Uchwała nr 04/2011 Zarządu Stowarzyszenia „Szansa” w Lublinie z dnia 29 sierpnia 2011 r. w sprawie zatwierdzenia ujednoliconego tekstu statutu Społecznego Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Asnyka w Lublinie. Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 września 2011 r.

⁴ Dz. U. nr 83, poz. 562 ze zm. – zwane dalej: *rozporządzeniem w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania*.

- ustalono kryteria oceniania zachowania, zgodnie z § 3 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia,
- uregulowano sposób ustalania śródrocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz śródrocznej oceny klasyfikacyjnej z zachowania, stosownie do § 3 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia,
- zgodnie z § 3 ust. 3 pkt 4 rozporządzenia, określono warunki i sposób przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych wg § 17 ust. 7-14a,
- stosownie do § 3 ust. 3 pkt 5, ustalono roczne oceny klasyfikacyjne z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz oceny z zachowania, odpowiadające skali, o której mowa w § 13 ust. 2 i § 15 ust. 3 rozporządzenia,
- ustalono warunki i tryb uzyskiwania wyższych niż przewidywane rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, zgodnie z § 3 ust. 3 pkt 6,
- ustalono warunki i sposób przekazywania rodzicom (prawnym opiekunom) informacji o postępach i trudnościach ucznia w nauce, stosownie do § 3 ust. 3 pkt 7.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 9-55)

W okresie objętym kontrolą LO było jeden raz wizytowane przez Lubelskiego Kuratora Oświaty. W dniach 22.03-28.03.2012 r. zespół wizytatorów z Kuratorium Oświaty w Lublinie przeprowadził ewaluację zewnętrzną w celu ustalenia spełniania przez Liceum wymagań w obszarze „Efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki”, określonych w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁵.

W wyniku ewaluacji uznano, że:

- wymaganie 1.1. „Analizuje się wyniki egzaminu maturalnego” – Szkoła spełnia na poziomie C, co oznacza średni stopień spełniania tego wymagania;
- wymaganie 1.2. „Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności – szkoła spełnia na poziomie D, co oznacza podstawowy stopień spełniania wymagania;
- wymaganie 1.3. „Uczniowie są aktywni” - Szkoła spełnia na poziomie B, co oznacza wysoki stopień spełniania tego wymagania;
- wymaganie 1.4. „Respektowane są normy społeczne” – Szkoła spełnia na poziomie C, co oznacza średni stopień spełniania tego wymagania.

Wśród wniosków sformułowanych po ewaluacji podano m.in.: że: analiza wyników egzaminów zewnętrznych wykonywana jest głównie pod względem ilościowym, nauczyciele indywidualizują pracę z uczniem wymagającym, tj. wrażliwym, zamkniętym w sobie, mającym niską samoocenę (o zróżnicowanych możliwościach intelektualnych i niskich wynikach egzaminu gimnazjalnego), nauczyciele podejmują działania, aby wdrażane wnioski przyczyniały się do wzrostu efektów kształcenia, jednakże procent absolwentów zdających egzamin maturalny na przestrzeni trzech ostatnich lat był malejący, a wyniki egzaminów z poszczególnych przedmiotów na poziomie podstawowym i rozszerzonym były średnie i niskie. Podano także, że kadra pedagogiczna dostrzegała mocne strony uczniów, którzy w tej szkole zaczynają wierzyć w siebie i czyni się przede wszystkim starania, aby każde dziecko ukończyło Szkołę i zdało egzamin maturalny.

---

⁵ Dz. U. nr 168, poz. 1324, ze zm.

Ponadto we wnioskach stwierdzono m.in., że w Szkole uczniowie w większości są zdyscyplinowani, jednak nie wykazują chęci do nauki i nie uzyskują lepszych wyników, mają możliwość rozwijania się i wpływania na swój rozwój, (wiele przykładów aktywności uczniów: teatr, film, sport, turystyka, języki obce, działalność społeczna, charytatywna), prezentują zachowania zgodne z wymaganiami, jednakże frekwencja na zajęciach jest niska.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 61-77)

Wyniki ewaluacji zostały w dniu 3 kwietnia 2012 r. przeanalizowane przez członków Rady Pedagogicznej, którzy sformułowali następujące wnioski, zatwierdzone przez Radę Pedagogiczną w dniu 20 kwietnia 2012 r.:

- w obszarze „respektowanie norm społecznych przez uczniów”: kontynuować uczenie zachowywania norm społecznych, uwzględniać uczenie norm społecznych w tematyce godzin wychowawczych, informować rodziców o tematyce godzin wychowawczych, przedstawiać rodzicom program profilaktyki na dany rok szkolny.
- w obszarze „uczniowie zaangażowani w wyjścia poza szkołę”: wzmocnić pozytywnie uczniów, pokazywać ich osiągnięcia,
- w obszarze „uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności”: przeprowadzać analizę jakościową z przedmiotów maturalnych, przedstawiać wyniki egzaminu maturalnego w skali staninowej.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 242-243)

1.3. Sposób i źródła finansowania działalności szkoły.

Zasady finansowania szkoły zostały opisane w rozdziale X statutu. Zgodnie ze statutem majątek szkoły mogą stanowić: fundusze, ruchomości i nieruchomości, majątek pochodzi z: wpłat rodziców (opiekunów prawnych) – wpisowego i czesnego, dotacji z budżetu miasta, dobrowolnych dotacji, darowizn, zapisów od osób fizycznych lub prawnych. Wysokość kwoty wpisowego i czesnego ustalana jest przez organ prowadzący szkołę, opłata wpisowa jest bezzwrotna, opłata czesnego następuje do 10. dnia każdego miesiąca. Dokumenty finansowe i majątkowe podpisuje tylko organ prowadzący oraz osoby przezeń upoważnione, w przypadku zalegania ze zobowiązaniami finansowymi organ prowadzący Szkołę nalicza karne odsetki lub kieruje sprawę na drogę postępowania administracyjnego. Gospodarkę finansową szkoły prowadzi organ prowadzący, podlegający kontroli organu dotującego.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 54)

Uchwałą nr 05/2005 z dnia 10 listopada 2005 r. Zarząd Stowarzyszenia „Szansa” w Lublinie wprowadził dla uczniów jednorazowe wpisowe w kwocie 100 zł⁶; ustalił opłatę za dydaktykę (czesne) w kwocie 200 zł za miesiąc (obowiązującej również w latach 2010-2012). Ustalona kwota czesnego była zgodna z postanowieniami statutu⁷.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 98-101)

Przychody na jednego ucznia wynosiły odpowiednio w latach 2010, 2011 i 2012: 592, 624 i 645 zł, w tym czesne w trzech latach w kwocie 200 zł oraz dotacja odpowiednio w latach: 392, 424 i 445 zł. Koszty na ucznia były równe wydatkom

⁶ Pobieranie wpisowego zawieszono do odwołania uchwałą nr 05/2007 z dnia 29 sierpnia 2007 r. Zarządu Stowarzyszenia „Szansa” w Lublinie.

⁷ Kwota czesnego była ustalona przez organ prowadzący

bieżącym na ucznia i wynosiły w latach 2010, 2011 i 2012 odpowiednio: 588, 620 i 641 zł.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 78)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności skontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Zgodnie z art. 82 ust. 5 ustawy o systemie oświaty, organowi prowadzącemu ewidencję szkół i placówek niepublicznych należy zgłosić w ciągu 14 dni zmiany danych zawartych w zgłoszeniu powstałe po wpisie do ewidencji, zgodnie zaś z art. 82 ust. 2 pkt 4 powołanej ustawy zgłoszenie do ewidencji zawiera m.in. statut szkoły. Zarząd Stowarzyszenia nie zgłosił Prezydentowi Miasta Lublin zmiany w statucie Szkoły, dokonanej w dniu 29 sierpnia 2011 r. Przyczyną nieprzedstawienia znowelizowanego statutu właściwemu organowi było zaniedbanie.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 9-55, 56-60, 95-97)

2. Uregulowania statutu LO zawierają sprzeczne zapisy dotyczące organu kompetentnego w sprawie zmiany statutu. W § 45 w ust. 1 określono, że statut szkoły nadaje organ prowadzący, a w ust. 3, że statut szkoły uchwała Rada Pedagogiczna. Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że organ prowadzący, czyli Stowarzyszenie „Szansa”, nadaje statut Szkoły i wprowadza zmiany, a Rada Pedagogiczna jest tylko organem opiniującym.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 9-55, 95-96)

Ocena cząstkowa

Ze względu na właściwość organu prowadzącego w zakresie objętych kontrolą zagadnień dotyczących organizacji Szkoły, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od dokonania oceny działalności skontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

2. Wyposażenie Szkoły do realizacji jej celów statutowych oraz zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki i pobytu w szkole.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Wyposażenie Szkoły w sprzęt i pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej.

Na podstawie badania szkolnych programów nauczania: języka polskiego, języków obcych, informatyki i biologii stwierdzono, że uwzględniono w ich treści wyposażenie zalecane do realizacji w kolejnych rozporządzeniach Ministra Edukacji Narodowej w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół z dnia: 23 grudnia 2008 r.⁸ oraz 27 sierpnia 2012 r.⁹

Oględziny budynku szkolnego wykazały, że Szkoła posiada wyposażenie wynikające z zalecanych warunków i sposobu realizacji określonych w powyżej wskazanych rozporządzeniach. Stwierdzono w szczególności, że:

- zajęcia z języka obcego nowożytnego (angielski, niemiecki, rosyjski, francuski, włoski, hiszpański) odbywają się w salach wyposażonych m.in. w odtwarzacz płyt CD, płyty do nauczania, pomoce wizualne, słowniki, filmy, plansze, czasopisma,
- zajęcia z biologii odbywają się w pracowni zapewniającej warunki do bezpiecznego prowadzenia zajęć badawczych i doświadczeń, wśród

⁸ Dz. U. z 2009 r. nr 4, poz. 17 - uchylone z dniem 1 września 2012 r.

⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 977 – obowiązuje od 1 września 2012 r.

posiadanych urządzeń są: szkielety zwierząt, szkielet człowieka, plansze, mikroskopy, sprzęt ochronny (okulary, fartuchy, rękawice gumowe),

- na zajęciach komputerowych każdy z uczniów ma do swojej dyspozycji osobny komputer z dostępem do internetu,
- zajęcia wychowania fizycznego odbywają się w specjalnie przygotowanym pomieszczeniu zastępczym, wyposażonym w urządzenia i sprzęt sportowy – posiadający stosowne atesty i certyfikaty - niezbędny do zdobycia przez uczniów umiejętności i wiadomości oraz rozwinięcia sprawności określonych w podstawie programowej, Szkoła posiada m.in.: atlasy, bieżnie, rowery stacjonarne, siłownię, piłki do gry, materace, wyposażenie do gry w tenisa stołowego.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 79)

Uczniowie LO, realizując zajęcia wychowania fizycznego w formach lekcyjnych i pozalekcyjnych, korzystają dodatkowo z sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej nr 24 w Lublinie¹⁰ oraz basenu pływackiego, którego właścicielem jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji „Bystrzyca w Lublinie”¹¹.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 80-84)

2.2. Zapewnienie w Szkole bezpiecznych i higienicznych warunków nauki.

W badanym okresie budynek Szkoły był dwukrotnie (1.12.2011 oraz 31.10.2012) kontrolowany przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Zakres przedmiotowy kontroli obejmował każdorazowo: kontrolę warunków higieniczno-sanitarnych pomieszczeń procesów nauczania, wymagań w stosunku do sprzętu używanego w placówce oraz utrzymania należytego stanu nieruchomości. W trakcie kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono i nie wydawano doraźnych zaleceń, uwag i wniosków. W wyniku kontroli stwierdzono m.in., że: posesja posiada utwardzone, równe dojścia i dojazdy, przyłącza do sieci wodno-kanalizacyjnej miejskiej oraz ogrzewanie własne (piece elektryczne), sanitariaty są w dobrym stanie higieniczno-technicznym oraz odpowiednio wyposażone i utrzymane, zachowane są standardy dostępności do urządzeń sanitarnych, szkoła posiada nowe meble w 100% z certyfikatami, zajęcia z chemii prowadzone są na Uniwersytecie Przyrodniczym, Szkoła nie prowadzi żywienia, wyposażenie dwóch pracowni komputerowych jest zgodne z przepisami (łącznie 21 stanowisk z monitorami LCD), apteczki pierwszej pomocy wraz z instrukcją udzielania pierwszej pomocy dostępne są w pokoju nauczycielskim i sekretariacie.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 85-90)

W każdym roku objętym kontrolą dyrektor szkoły dokonywał kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektu należącego do Szkoły¹². Kontrolą obejmowano cały budynek, tj.: część wewnętrzną budynku, pomieszczenia sanitarne, sale lekcyjne, pokój nauczycielski, sekretariat. Żadnych nieprawidłowości nie odnotowano i każdorazowo stwierdzano gotowość szkoły na przyjęcie uczniów. Protokół kontroli był podpisywany przez dyrektora szkoły.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 91-94)

¹⁰ Umowa wynajmu nr 1/2012 z dnia 30 kwietnia 2012 r. (zajęcia pozalekcyjne)

¹¹ Umowa nr 45/OI/2012 z dnia 4 września 2012 r. w sprawie korzystania z dostępu do strefy H₂O, w celu prowadzenia ćwiczeń sportowych i rekreacyjnych. Uczniowie Szkoły (jednorazowo 14 osób) korzystają z basenu w środy, w godzinach 14¹⁵-15⁰⁰.

¹² Kontrole te przeprowadzono w dniach: 30 sierpnia 2010 r., 29 sierpnia 2011 r., 27 sierpnia 2012 r.

Wszyscy ankietowani rodzice stwierdzili, że budynek szkoły jest odpowiednio przystosowany do prowadzenia nauki a 93,3%, że liczba uczniów w klasie, do której uczęszcza ich dziecko jest odpowiednia.

Wszyscy ankietowani nauczyciele stwierdzili, że wyposażenie w pomoce dydaktyczne jest nowoczesne i wystarczające do realizacji programu nauczania; Odpowiednio 76,5% i 23,5% nauczycieli określiło warunki lokalowe w szkole, takie jak np. wielkość i ilość sal lekcyjnych, za odpowiednie i raczej odpowiednie do realizacji programu nauczania.

69,6% ankietowanych uczniów stwierdziło, że budynek szkoły jest schludny, przestronny i czysty, 78,3%, że w czasie zajęć lekcyjnych nauczyciele korzystają z pomocy dydaktycznych i multimedialnych dostępnych w szkole.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 208-213)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

3. Efekty dydaktyczne Szkoły.

Opis stanu
faktycznego

3.1. Wyniki klasyfikacji i promocji uczniów w wewnątrzszkolnym systemie oceniania.

Analiza dokumentacji przebiegu nauczania wykazała, że LO stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów określone w rozporządzeniu w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania.

Liczba uczniów w latach szkolnych 2010/2011, 2011/2012, 2012/2013 wynosiła w Szkole (na początek i koniec każdego ww. roku szkolnego): 92 – 143; 94 – 119; 54 – 80. Odpowiednio w kolejnych trzech ww. latach szkolnych:

- wskaźnik promocji kształtował się na poziomie: 94,4%, 88,25, 66,3% (wskaźnik za rok szkolny 2012/2013 jest określony na dzień 27.06.2013 r. i nie obejmuje 20 uczniów, którzy przystąpią w sierpniu do zdawania egzaminów poprawkowych),
- liczba uczniów niepromowanych stanowiła: 5,6%, 11,8%, 8,8% liczby uczniów na koniec roku (uwaga jw.),
- liczba uczniów ze średnią powyżej 4,75 wynosiła: 0, 1, 0 (średnia z trzech lat – 0,33),
- liczba ocen niedostatecznych wynosiła: 83 (z 15 przedmiotów), 121 (z 15 przedmiotów), 68 (z 11 przedmiotów); średnia ocen niedostatecznych z trzech lat wynosiła 90,67 (z 17 przedmiotów); największa liczba ocen niedostatecznych (biorąc pod uwagę średnią z trzech lat) przypadała na: matematykę – 16,33, j. polski – 15,33, biologię – 12, wiedzę o społeczeństwie – 9,66, j. niemiecki – 6,66, j. angielski – 5,66 oraz historię – 5,33,
- liczba uczniów powtarzających klasę wynosiła: 18, 26, 17 (średnio 20,33),
- liczba egzaminów poprawkowych wynosiła: 31, 29, 34 (średnio 31,33).

(dowód: akta kontroli tom I, str. 102)

W latach szkolnych 2010/2011 – 2012/2013 z nauki, w trakcie cyklu nauczania, zrezygnowało 65 osób. Najczęstszymi powodami rezygnacji uczniów z dalszej nauki

w LO były: zmiana sytuacji materialnej rodziny, wydarzenia losowe (np. ciąża), umieszczenie ucznia w zakładzie karnym, wyjazd za granicę, porzucenie nauki na rzecz pracy, zamiana szkoły na zaoczną.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że w większości przypadków szkoła posiada wiedzę na temat losów ucznia. W przypadku zmiany szkoły, placówki występują o odpis arkusza ocen, stąd też wiemy, gdzie uczeń kontynuuje naukę. Często uczniowie korzystają z oferty naszych szkół zaocznych. Rodzice powiadamiają o sytuacji ucznia, gdy trafia on do zakładu karnego lub wyjeżdża za granicę.

(dowód: akta kontroli str. tom I, 103-104)

Wskaźniki zdawalności absolwentów szkoły na studia wyższe przedstawiały się następująco: na ogólną liczbę 51 absolwentów w roku szkolnym 2010/2011 studia wyższe podjęło 18 osób (35,3%), a w roku szkolnym 2011/2012 na 58 absolwentów - 13 osób (22,4%).

(dowód: akta kontroli tom I, str. 103, 105)

3.2. Wyniki uczniów Szkoły uzyskane na egzaminach zewnętrznych.

W roku szkolnym 2010/2011 liczba absolwentów wynosiła 51, do egzaminu maturalnego przystąpiło 44 (86,3%), a świadectwo dojrzałości uzyskało 18, tj. 35,3% absolwentów.

W roku szkolnym 2011/2012 liczba absolwentów wynosiła 58, do egzaminu przystąpiło 46 (79,3%), a świadectwo dojrzałości uzyskało 20, tj. 34,5% absolwentów.

W roku szkolnym 2012/2013: liczba absolwentów wynosiła 33, do egzaminu przystąpiło 32 (97%), a świadectwo dojrzałości uzyskało 8, tj. 24,2% absolwentów (podane liczby absolwentów oraz uzyskujących świadectwo dojrzałości nie obejmują uczniów, którzy będą zdawać egzaminy poprawkowe w sierpniu 2013 r.)

(dowód: akta kontroli tom I, str. 106)

Analiza danych dotyczących wyników z pisemnego egzaminu maturalnego – poziom podstawowy, na tle rozkładu wyników szkół z całego kraju dla ostatnich trzech lat, wykazała, że wynik zdających uczniów szkoły (odpowiednio dla roku 2011, 2012, 2013) wyniósł:

1) wg skali staninowej

- z matematyki – 4, 4, 3 (wynik dla zdających w kraju odpowiednio 5, 5, 5),
- z języka polskiego – 4, 5, 4 (wynik dla zdających w kraju odpowiednio 5, 5, 5),
- z języka angielskiego – 5, 5, 5 (wynik dla zdających w kraju odpowiednio 6, 6, 6),
- z geografii – 3, 4, 4 (wynik dla zdających w kraju odpowiednio 5, 5, 4),
- wiedzy o społeczeństwie – 4, 4 (wynik dla zdających w kraju odpowiednio 5, 5) – uwzględniono dane za lata 2011, 2012 (liczba zdających w 2013 r. była mniejsza od sześciu).

2) wg średniego wyniku zdających w %:

- z matematyki – 25,6; 25,2; 21,8 (wynik dla zdających w kraju odpowiednio 48,2; 56; 55),
- z języka polskiego – 39,4; 44,5; 34,4 (wynik dla zdających w kraju odpowiednio 53,6; 54; 55),

- z języka angielskiego – 49,3; 43,7; 43,4 (wynik dla zdających w kraju odpowiednio 69,7; 68; 68),

- z geografii – 22,4; 36,7; 24,2 (wynik dla zdających w kraju odpowiednio 43,1; 49; 38),

- wiedzy o społeczeństwie – 36,8; 33,1 (wynik dla zdających w kraju odpowiednio 46,7; 41) – uwzględniono dane za lata 2011, 2012 (liczba zdających w 2013 r. była mniejsza od sześciu).

Wyników pozostałych przedmiotów poziomu podstawowego, jak również wszystkich przedmiotów poziomu rozszerzonego nie uwzględniono, ze względu na fakt, że liczba zdających była mniejsza od sześciu.

(dowód: akta kontroli str. tom I, 107-108)

Protokoły posiedzeń Rady Pedagogicznej potwierdzają, że w Szkole w badanym okresie analizowano czynniki wpływające na uzyskiwane efekty dydaktyczne, przygotowanie uczniów do egzaminów oraz osiągane wyniki. Podczas zebrania zwracano uwagę, że trudności wychowawcze i słabe wyniki nauczania (średnie ocen klas między ocenami 2 a 3) wynikają m.in. z niskiej frekwencji uczniów. Podniesiono np., że w wielu wypadkach uczniowie mają trudną sytuację rodzinną, (pochodzą z rodzin rozbitych, są wychowywani przez dziadków lub innych członków rodzin, mieli kontakt ze środowiskami patologicznymi) a problemy rodzinne i niska frekwencja rzutują w znaczący sposób na ich stosunek do obowiązków szkolnych i osiągnięcia szkolne. Zwracano uwagę na problem dużej rotacji uczniów.

Na kwestie przygotowania uczniów do egzaminów zewnętrznych oraz wyników egzaminów próbnych zwrócono uwagę w szczególności w dniach 29 sierpnia 2011 r., 21 lutego i 30 sierpnia 2012 r. Podczas posiedzenia w dniu 21 lutego 2012 r., prezes Stowarzyszenia Szansa podał, że: do matury próbnej z j. polskiego (w klasie IIIb) przystąpiło 18 osób, z których 11 nie uzyskało 30% punktów, 8 nie podjęło pisanie tekstu; do matury próbnej z matematyki (w klasie IIIa) przystąpiło 25 osób, z których wyniki 30% i powyżej uzyskało 5 osób; najlepsze wyniki osiągnęli uczniowie w zadaniach „rozumienie ze słuchu” oraz „rozumienie tekstu pisanego”, najslabsze w zadaniu „wypowiedź pisemna”.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 109-111)

W sprawie wyników uczniów uzyskanych na egzaminach zewnętrznych i działań podejmowanych w szkole na rzecz zwiększenia efektów kształcenia Dyrektor Szkoły wyjaśnił m.in., że *„Dla większości uczniów szkoła nie jest szkołą pierwszego wyboru, przychodzą w trakcie nauki w szkole ponadgimnazjalnej. Liceum prowadzi ciągły nabór, wielu przyszłych absolwentów podejmuje naukę pod koniec drugiej klasy, jak również w klasie trzeciej. Uczniowie przychodzą z brakami. Mimo podejmowanych przez nauczycieli wysiłków (fakultety z j. polskiego, matematyki, indywidualizacja pracy na lekcji), nie są w stanie uzupełnić braków programowych. Ponadto uczniowie, mimo iż wybierają liceum, niechętnie się uczą, mimo iż nauczyciele stosują różne metody, wykorzystują środki i pomoce dydaktyczne. Wielu uczniów osiąga oceny dopuszczające, a nota ta informuje, że uczeń, przy pomocy nauczyciela, wykonuje podstawowe zadania. Wywiady prowadzone przez pedagoga uświadamiają, że uczniowie cierpią na nerwice szkolne oraz depresje i są zmuszeni do podejmowania równocześnie z nauką pracy zarobkowej. Szkoła prowadzi analizę osiągnięć dydaktycznych w zakresie matematyki, j. polskiego, j. angielskiego z matur próbnych w listopadzie i egzaminów maturalnych w maju. Opracowywany jest i wdrażany program naprawczy adresowany do ucznia, nauczyciela, rodzica.*

(dowód: akta kontroli tom I, str. 129, 202)

Czynniki mające istotny wpływ na postawę uczniów i uzyskiwane przez nich wyniki w nauce były także definiowane przez pedagoga szkolnego. Na przykład w informacji z dnia 30 stycznia 2013 r. pedagog stwierdził m.in., że *„Do naszej szkoły przychodzą w większości uczniowie zagrożeni niedostosowaniem społecznym, którzy wychowują się w warunkach niekorzystnych dla rozwoju psychospołecznego, na który negatywny wpływ wywierają takie środowiska, jak rodzina, czy grupa rówieśnicza. Z rodzin rozbitych wywodzi się ok. 32% uczniów, a 9% weszło w konflikt z prawem. Tych, którzy potrzebują szczególnego zainteresowania, cechuje brak cierpliwości i wytrwałości, koncentracji uwagi, bunt wobec autorytetów, lekceważący stosunek do obowiązków szkolnych, przejawiający się m.in. w licznych absencjach na zajęciach szkolnych. W związku z tym w pracy z młodzieżą stosujemy zasadę dominacji wychowania, a więc podporządkowujemy wszelkie działania dydaktyczne celom wychowawczym’.*

(dowód: akta kontroli tom I, str. 109-112)

Doświadczenia wynikające z pracy z młodzieżą, podejmującą naukę w Szkole, zostały wykorzystane przy konstruowaniu programu wychowawczego. Program wychowawczy LO z 29 sierpnia 2012 r. stanowił m.in., że szkoła nastawia się na pracę z uczniami, którzy, dysponując możliwościami intelektualnymi predysponującymi ich do ukończenia szkoły średniej i do dalszego kontynuowania kariery edukacyjnej: przeżywają trudności dostosowawcze wynikające z różnego rodzaju zaburzeń i wymagają w związku z tym specyficznego postępowania wychowawczego; przeżywają trudności wynikające z dysfunkcji ich rodzin; mają silną potrzebę samostanowienia i określenia własnej tożsamości, co przyczynia się do rozmaitych trudności w innych szkołach.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 113-121)

Analiza danych porównawczych w zakresie wyników egzaminu gimnazjalnego z lat 2009 - 2010 („wejście”) oraz wyników matury w klasie III z roku 2012 i 2013 wykazała w szczególności, że odsetek uczniów z poszczególnymi wynikami wyniósł:

- w zakresie wyniku egzaminu (cz. humanistyczna) w 2009 r. („wejście”): niskimi – 37%, średnimi – 56%, wysokimi – 7% oraz w zakresie wyniku matury z j. polskiego w 2012 r. („wyjście”): niskimi – 17%, średnimi – 80%, wysokimi – 3%,
- w zakresie wyniku egzaminu (cz. mat. przyr.) w 2009 r. („wejście”): niskimi – 28%, średnimi – 64%, wysokimi – 8% oraz w zakresie wyniku matury z matematyki w 2012 r. („wyjście”): niskimi – 55%, średnimi – 45%, wysokimi – 0%,
- w zakresie wyniku egzaminu (cz. humanistyczna) w 2010 r. („wejście”): niskimi – 14%, średnimi – 77%, wysokimi – 9% oraz w zakresie wyniku matury z j. polskiego w 2013 r. („wyjście”): niskimi – 24%, średnimi – 76%, wysokimi – 3%,
- w zakresie wyniku egzaminu (cz. mat. przyr.) w 2010 r. („wejście”): niskimi – 37%, średnimi – 60%, wysokimi – 3%, w zakresie wyniku matury z matematyki w 2013 r. („wyjście”): niskimi – 62%, średnimi – 38%, wysokimi – 0%.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 122-124)

Wynik egzaminu maturalnego oraz EWD (tzw. Edukacyjnej Wartości Dodanej) Szkoły za lata 2010 – 2012 wyniósł odpowiednio:

- z części humanistycznej: 82 oraz -7 przy średniej województwa: 99,1 oraz -0,7, a z języka polskiego: 84 oraz -5, przy średniej województwa: 99,2 oraz -0,7,
- z części matematyczno–przyrodniczej: 75 oraz -11 przy średniej województwa: 98,9 oraz 0,2, a z matematyki: 76 oraz -11, przy średniej województwa: 98,9 oraz 0,1.

W przypadku każdego ww. przedmiotu, zarówno wynik maturalny, jak i efektywność mieściła się lewej dolnej ćwiartce układu współrzędnych, co określa szkołę o niskich wynikach maturalnych i niskiej efektywności mierzonej EWD.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 125-128)

Dyrektor LO, w kwestii podanych wyżej wyników egzaminów maturalnych, wyjaśnił m.in., że szkoła ma charakter specyficzny, adresowana jest do uczniów z trudnościami edukacyjnymi i występuje w niej duża rotacja. Ze względu na częste przyjmowanie uczniów w trzeciej klasie kształcenia, wyników maturalnych nie można przypisywać tylko Szkole, bowiem w analizie zawarty jest także wkład pracy innych placówek. Praca w szkole nie wystarcza, by przygotować się do egzaminu, a u wielu młodych ludzi istnieje przekonanie, że matura z j. polskiego nie wymaga przygotowań, ponieważ arkusz zawiera tekst, który należy poddać analizie. *Zdaniem nauczycieli uczniowie przychodzą z ogromnymi brakami, a Szkoła nie zawsze ma wystarczający czas, by po zdiagnozowaniu problemu wyrównać braki. W wynikach maturalnych zawarte są wyniki osób, które po raz kolejny zdawały maturę, a zatem są to wyniki dawnych absolwentów.*

(dowód: akta kontroli tom I, str. 122-124)

3.3. Wyniki Szkoły uzyskane w konkursach i olimpiadach przedmiotowych.

Uczniowie szkoły nie uczestniczyli w konkursach przedmiotowych organizowanych przez kuratorów oświaty oraz innych formach współzawodnictwa międzyszkolnego. Powodem była w szczególności duża rotacja uczniów niesprzyjająca ich integracji, istotne braki w wiedzy szkolnej, niechętnie uczestnictwo w życiu szkoły¹³. Sytuacja taka miała miejsce, pomimo podejmowanych przez Szkołę działań na rzecz zintensyfikowania aktywności uczniów, opisanych m.in. w raporcie z ewaluacji zewnętrznej KO.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 109-124, 129-131)

W ankietach, w części dotyczącej sprawdzianów/egzaminów zewnętrznych, ankietowani rodzice uznawali, że o wyborze szkoły zadecydowały wyniki egzaminów końcowych z lat ubiegłych (21 na 22 rodziców), ankietowani nauczyciele twierdzili, że wyniki egzaminów zewnętrznych są omawiane podczas rady pedagogicznej (16 głosów, tj. 94% nauczycieli) oraz na zespołach przedmiotowych (7 głosów nauczycieli – 41%), przy realizacji programu nauczania koncentrują się na treściach i umiejętnościach niezbędnych uczniom na egzaminie zewnętrznym (po 47% odpowiedziało „tak zawsze” i „nie zawsze”, tylko jeden – „nie”), zdania nauczycieli były podzielone w kwestii, czy sprawdziany i egzaminy w sposób właściwy i rzetelny sprawdzają wiedzę uczniów (10, tj. 59% nauczycieli odpowiedziało tak/raczej tak, 7-41% odpowiedziało nie/raczej nie). Ankietowani uczniowie w przeważającej części (61%) twierdzili, że nie korzystali z korepetycji, uważali (78%), że mogliby mieć lepsze oceny, oraz że brak czasu uniemożliwia osiągnięcie lepszych wyników

¹³ Czynniki te ustalono na podstawie analizy: protokołów z posiedzeń Rady pedagogicznej, informacji pedagoga szkolnego, wyjaśnień dyrektora LO, wyników ewaluacji zewnętrznej itp.

w nauce (74%). 64% uczniów uważa, że mogliby uzyskać lepsze wyniki, gdyby nauczyciele potrafili lepiej zaciekać swoim przedmiotem.

W zakresie oceniania postępów uczniów 100% ankietowanych rodziców stwierdziło, że są w stopniu wystarczającym informowani o postępach w nauce swojego dziecka. 87% uczniów odpowiedziało, że są informowani na bieżąco o ocenach i wiedzą dlaczego takie otrzymali, a 83% uważa, że są sprawiedliwie oceniani.

W zakresie atmosfery w Szkole 100% ankietowanych rodziców odpowiedziało, że ich dziecko chodzi do Szkoły chętnie/raczej chętnie. Wszyscy nauczyciele uważali, że szkoła umożliwia wprowadzanie innowacyjnych metod nauczania i nowych projektów. 78% uczniów lubi chodzić do Szkoły.

Ponownie wybraliby tę samą Szkołę wszyscy ankietowani rodzice dla swojego dziecka oraz 83% ankietowanych uczniów.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 208-213)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

Opis stanu
faktycznego

4. Organizacja i realizacja procesu dydaktycznego

4.1. Kwalifikacje nauczycieli.

W badanym okresie średni stan zatrudnienia nauczycieli wynosił 20 (w poszczególnych latach odpowiednio: 15, 22, 22), z tego: dyplomowani 3 (2, 3, 5), mianowani 11(11, 12, 9), kontraktowi 4 (1, 3, 7), stażyści 1 (1, 1, 0), bez stopnia awansu 1 (0, 3, 1). Średni stan nauczycieli pełnozatrudnionych wyniósł 1 (1, 1, 1), a niepełnozatrudnionych 19 (14, 21, 21).

Nauczyciele spełniali wymagania kwalifikacyjne uregulowane w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli¹⁴.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 132-136)

4.2. Prawdliwość wdrożenia szkolnych programów nauczania.

Szkolne programy nauczania zostały wdrożone do użytku szkolnego z zachowaniem wymogów art. 22a ust. 2 i ust. 2b u.s.o. oraz rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników: z dnia 21 czerwca 2009 r.¹⁵ oraz 3 lipca 2012 r.¹⁶. W programach uwzględniono wszystkie obowiązkowe zajęcia edukacyjne realizowane w Szkole.

W klasie I roku szkolnego 2012/2013 wybrane przedmioty (j. polski oraz matematyka) były realizowane według programów nauczania dopuszczonych przez dyrektora LO do użytku szkolnego z dniem 30 sierpnia 2012 r., spełniających warunki określone w § 4 ust. 1- 2 ww. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 lipca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów

¹⁴ Dz. U. Nr 50, poz. 400 ze zm.

¹⁵ Dz. U. nr 89, poz. 730 - obowiązywało do 18 lipca 2012 r.

¹⁶ Dz. U. z 2012 r. poz. 752 – obowiązuje od 18 lipca 2012 r.

wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 137, 215-241)

4.3. Zgodność realizacji programów nauczania z podstawą programową kształcenia ogólnego.

Analiza wybranych losowo tematów lekcyjnych z języka polskiego, ujętych w dzienniku lekcyjnym, prowadzonym w roku szkolnym 2012/2013 w klasie I LO, wykazała zgodność zapisów tematów lekcji z zapisami w szkolnym programie nauczania oraz ich korelację z podstawą programową kształcenia ogólnego.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 138-139)

4.4. Zachowanie minimalnego wymiaru obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla danego cyklu nauczania na każdym etapie edukacji.

Analiza porównawcza godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych określonych w ramowym planie nauczania dla trzyletniego liceum ogólnokształcącego¹⁷, szkolnego planu nauczania dla cyklu edukacyjnego 2010/2011 – 2012/2013 oraz trzech dzienników lekcyjnych dla oddziału klasowego LO wykazała zgodność realizacji wymiaru obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Liczba godzin w cyklu nauczania wynosiła: wg ramowego planu nauczania – 84, wg szkolnego planu nauczania 90. Zwiększona liczba godzin dotyczyła: języka polskiego (1), języków obcych (2), wiedzy o społeczeństwie (1), matematyki (1), biologii (1).

Analiza dokumentacji dotyczącej realizacji szkolnego planu nauczania (dla trzyletniego cyklu nauczania), w zakresie dziewięciu wybranych przedmiotów, wykazała, że: w pełni zrealizowano planowaną liczbę godzin nauczania dwóch przedmiotów (j. polski, wiedza o społeczeństwie); praktycznie zrealizowano plan w zakresie trzech przedmiotów (chemia, geografia, fizyka) – różnica wynosiła 1-2 godziny; nie zrealizowano planu w zakresie czterech przedmiotów (matematyka, j. angielski, historia, biologia). Realizacja planu wynosiła 93,8%-98,4%, a w wymiarze godzinowym nie zrealizowano od 6 do 21 godzin lekcyjnych. Dyrektor LO wyjaśnił, że, niezrealizowanie planowanej liczby godzin spowodowane jest w szczególności: *występowaniem świąt ruchomych, wprowadzeniem dni wolnych od nauki przez dyrektora szkoły (wynika to z rozporządzenia), chorobą nauczycieli i niemożliwością zorganizowania zastępstwa przez nauczyciela o identycznej specjalności, udziałem w uroczystościach szkolnych i zajęciach wpisanych do programu szkolnego, np. Młodzieżowa Akademia Filmowa, apele itp.* Dyrektor wyjaśnił równocześnie, że mimo niezrealizowania planowanej liczby godzin, podstawa programowa została zrealizowana.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 129, 140-141, 202)

Wyniki przeprowadzonych ankiet w części dotyczącej oferty programowej Szkoły wykazały, że 93% rodziców uważa, że zna wymagania edukacyjne obowiązujące dziecko w szkole, a wszyscy uważają, że przyjęte w szkole wymagania zapewniają oczekiwany poziom wiedzy. 73% rodziców jest przekonanych, że nie ma potrzeby w trakcie roku szkolnego wpływać na zmianę oferty edukacyjnej oferowanej przez szkołę. Wszyscy ankietowani nauczyciele uznawali, że mieli wpływ

¹⁷ Załącznik nr 9 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, ze zm.)

na wybór programu nauczania. 93% uczniów stwierdziło, że zostali zapoznani z wymaganiami edukacyjnymi dotyczącymi poszczególnych przedmiotów.

93% ankietowanych rodziców uważa, że wszyscy nauczyciele uczący w szkole są merytorycznie przygotowani do nauczania przedmiotów; 87%, że wszyscy nauczyciele uczący w szkole są przygotowani do rozwiązywania problemów wychowawczych uczniów, 54%, że nauczyciele indywidualizują pracę z uczniami; 85%, że nauczyciele rozwijają potencjał intelektualny uczniów; 93%, że nauczyciele dbają o bezpieczeństwo uczniów. Wszyscy ankietowani rodzice uważają, że nauczyciele dbają o przestrzeganie zasad dobrego wychowania oraz przygotowują do życia w społeczeństwie.

43% uczniów uważa, że czasami nauczyciele potrafią zaciekawić swoim przedmiotem, a 39%, że zawsze. 61% uczniów jest zdania, że nauczyciele zawsze prezentują materiał w sposób zrozumiały, a 30%, że czasami. 70% twierdzi, że nauczyciele zawsze zachęcają do samodzielnego myślenia.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 208-213)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W Szkole stwierdzono przypadki realizowania zajęć edukacyjnych z języków obcych i chemii w wymiarze niższym niż łączny wymiar obowiązkowych zajęć edukacyjnych określony w ramowym planie nauczania dla publicznego trzyletniego liceum ogólnokształcącego, co stanowiło naruszenie art. 7 ust. 3 pkt 2 ustawy o systemie oświaty.

Ramowy plan nauczania dla publicznego liceum, określający liczbę godzin tygodniowo w trzyletnim okresie nauczania, został ustalony w załączniku nr 9 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych¹⁸. W publicznym liceum – zgodnie z § 6 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 ww. rozporządzenia - obligatoryjne jest prowadzenie zajęć w podziale na grupy na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z języków obcych oraz na ćwiczeniach z chemii, w oddziałach liczących więcej niż 30 uczniów¹⁹, w związku z czym obowiązujący tygodniowy wymiar tych zajęć edukacyjnych jest wyższy, niż bez podziału na grupy.

Analiza trzech dzienników lekcyjnych oddziału klasowego LO w trzech kolejnych latach szkolnych (2010/2011 – 2012/2013) wykazała, że liczba uczniów w oddziale przekraczała 24 w roku szkolnym 2010/2011 (klasa I) – od 16 maja do 21 czerwca 2011 r. oraz w roku szkolnym 2011/2012 (klasa II), a także, że liczba uczniów w oddziale przekraczała 30 w roku szkolnym 2011/2012 – od 25 kwietnia do 29 czerwca oraz w roku szkolnym 2012/2013 (klasa III).

W skontrolowanym oddziale nie realizowano zajęć edukacyjnych w podziale na grupy z języków obcych w roku szkolnym 2010/2011 od 16 maja do 21 czerwca 2011 r. (klasa I) oraz w roku szkolnym 2011/2012 (klasa II), a także ćwiczeń z chemii w roku szkolnym 2011/2012 (klasa II) - od 25 kwietnia do 29 czerwca 2012 r. Zajęcia edukacyjne z języków obcych wg podziału na grupy realizowano w roku szkolnym 2012/2013 (klasa III). Dyrektor LO wyjaśnił m.in., że: „W roku szkolnym 2010/2011 (klasa I) przyrost uczniów nastąpił w połowie maja, a rok szkolny kończył się 22 czerwca, w związku z czym szkoła nie wprowadziła w planie lekcji podziału na grupy z języków obcych. W roku szkolnym 2011/2012 (klasa II)

¹⁸ Dz. U. Nr 15, poz. 142, ze zm. Rozporządzenie zwane dalej: *rozporządzeniem w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych*.

¹⁹ Na nie więcej niż połowie obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

zaplanowany był podział na grupy, jednak kilku uczniów zgłosiło rezygnację z nauki w naszej szkole i we wrześniu odebrali dokumenty. Z tego powodu wstrzymano podział na grupy i później go nie realizowano.”

(dowód: akta kontroli tom I, str. 142-154)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność skontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

5. Wspieranie kształcenia uczniów z trudnościami w nauce i zaburzeniami rozwojowymi.

5.1. Wsparcie szkoły na rzecz uczniów mających trudności w nauce.

Opis stanu faktycznego

W § 10 ust. 6²⁰ pkt 2 statutu LO określono, że Szkoła sprawuje szczególną opiekę nad uczniami: o szczególnych potrzebach edukacyjnych w postaci: objęcia opieką pedagogiczno-psychologiczną; indywidualizacji procesu nauczania; zapewnienia zajęć wyrównywania wiedzy; zajęć specjalistycznych. Według § 10 ust. 6 statutu Szkoła zapewnia uczniom pomoc psychologiczno-pedagogiczną w zakresie: rozmów, porad, konsultacji indywidualnych z uczniami i rodzicami (opiekunami prawnymi); współpracy z placówkami specjalistycznymi wspierającymi rozwój dzieci i młodzieży; powoływania zespołów, w celu rozwiązywania konkretnych problemów ucznia; organizowania warsztatów, zajęć specjalistycznych. Kwestie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej zostały szczegółowo uregulowane w rozdziale III statutu (cele i zadania szkoły), rozdziale IX (organizacja szkoły) oraz § 18 (obowiązki i zadania pedagoga szkolnego).

W § 10 ust. 6 pkt 3 i 4 statutu określono także, że Szkoła sprawuje szczególną opiekę nad uczniami zagrożonymi różnego rodzaju patologiami poprzez: systematyczny nadzór wychowawcy klasy i pedagoga szkolnego; stałą współpracę z rodzicami (opiekunami prawnymi); kontakt z wyspecjalizowanymi placówkami, zajmującymi się tego typu problemami, a także nad uczniami, którzy z różnych przyczyn usprawiedliwionych opuścili znaczną ilość godzin lekcyjnych, uniemożliwiając im terminowe ukończenie klasy.

Kwestie udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej zostały również poruszone w obowiązującym w roku szkolnym 2012/2013 programie wychowawczym.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 9-55, 113-121)

W roku szkolnym 2012/2013 dla siedmiu uczniów zostały przedstawione opinie z poradni psychologiczno-pedagogicznych w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych oraz przystąpienia ucznia do sprawdzianu w warunkach i formie dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych. W opiniach zalecano m.in.: zindywidualizowanie wymagań edukacyjnych z poszczególnych przedmiotów, zwiększenie ilości ćwiczeń i zadań utrwalających wprowadzone wiadomości, umiejętności szkolne, uwzględnianie w szkole zwolnionego tempa pracy uczniów; większego marginesu błędów, skłanianie do czytelnictwa, uwzględnianie prac pisanych komputerowo, wzmacnianie nawyku autokontroli, ocenianie prac oddzielnie za wartość merytoryczną i ortograficzną, zmniejszenie trudności, dawanie szansy na poprawę, wydłużanie czasu pisania, itp.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 155-171)

²⁰ Stwierdzono błędną numerację ustępów w § 10. Według kolejności powyższy ust. 6 powinien być ust. 8.

Stosownie do opinii, Szkoła udzielała pomocy uczniom w formie indywidualizacji pracy. Zakres pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom, jej skuteczność oraz wnioski na przyszłość były przedmiotem analizy na wszystkich posiedzeniach Rady Pedagogicznej.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 172-199)

W roku szkolnym 2012/2013, dla potrzeb wsparcia uczniów z trudnościami w nauce, zorganizowano:

- zajęcia wyrównawcze z matematyki, prowadzone w okresie od września do stycznia w łącznym wymiarze 20 godzin (20 zajęć po jednej godzinie); z zajęć tych korzystały trzy osoby, przy czym na 11 zajęciach było trzech uczniów, na ośmiu dwóch uczniów, a w jednych zajęciach wziął udział jeden uczeń; z uwagi na niską frekwencję z zajęć tych zrezygnowano w II semestrze,
- fakultety z geografii (10 uczestników – od stycznia do kwietnia - łącznie 11 godz.),
- fakultety z j. polskiego (48 uczestników – 6 godz. tygodniowo).

(dowód: akta kontroli tom I, str. 200, 206-207)

W latach szkolnych 2010/2011 i 2011/2012 również realizowano zajęcia fakultatywne z języka polskiego (w roku szkolnym 2010/2011 - 51 uczestników – 8 godz. tygodniowo, 2011/2012 - 58 uczestników – 6 godz. tygodniowo) a ponadto z wiedzy o społeczeństwie (8 uczestników – 10 godzin w styczniu 2012 r.).

Uczniowie, którzy w roku szkolnym 2011/2012 uzyskali promocję z poprawkami oraz którzy nie uzyskali promocji, otrzymali w następnym roku szkolnym pomoc w postaci zindywidualizowania pracy, zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznych, czy też wskazówkami pedagoga szkolnego, zespołu wychowawców. Uczniowie ci nie korzystali z zajęć wyrównawczych z matematyki, zorganizowanych dla wszystkich chętnych.

Z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznych nie wynikała konieczność organizowania dla uczniów LO specjalistycznych zajęć: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych o charakterze terapeutycznym i rewalidacyjnym, w związku z czym zajęć takich nie organizowano.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 155, 201)

W zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej 80% ankietowanych rodziców uważało, że ich dziecko może skorzystać z pomocy psychologa, a 92%, że dziecko może skorzystać z pomocy pedagoga. Wszyscy nauczyciele dobrze oceniali pomoc ze strony psychologa lub pedagoga szkolnego w celu wspierania uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, a także uważają, że dyrekcja szkoły, zawsze, jeżeli jest taka potrzeba, organizuje zajęcia dla uczniów mających trudności w nauce.

41% ankietowanych uczniów stwierdziło, że uzyskało pomoc psychologa, natomiast 53% uważało, że nie było takiej potrzeby; 39% stwierdziło, że uzyskało pomoc pedagoga, 56% uważało, że nie było takiej potrzeby; 38% stwierdziło, że nie uzyskało pomocy logopedy, 62% uważało, że nie było takiej potrzeby. 83% uczniów uważa, że w razie problemów w nauce mogą zawsze zwrócić się do nauczyciela o pomoc.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 208-213)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Opis stanu
faktycznego

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność skontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

6. Wspieranie kształcenia uczniów uzdolnionych.

6.1. Wsparcie szkoły na rzecz uczniów uzdolnionych.

W § 10 ust. 6 pkt 1 statutu LO określono, że Szkoła sprawuje szczególną opiekę nad uczniami o wybitnych uzdolnieniach kierunkowych w postaci: pomocy w przygotowaniu do konkursów i olimpiad przedmiotowych; zapewnienia indywidualnego programu lub toku nauki; typowania uczniów do stypendiów za wyniki w nauce. Według § 10 ust. 7 statutu uczniom wybitnie uzdolnionym oraz znajdującym się w szczególnych warunkach życiowych (kalectwo, utrata rodziny, problemy zdrowotne) szkoła może zapewnić indywidualny tok nauki lub indywidualne nauczanie.

Wśród uczniów z roku szkolnego 2011/2012 nie było osób uzyskujących stypendia Ministra Edukacji Narodowej lub stypendia Prezesa Rady Ministrów, laureatów konkursów przedmiotowych na szczeblu województwa lub olimpiad przedmiotowych, w związku z czym nie udzielano indywidualnego wsparcia w procesie nauczania tak określonej grupie osób. W ww. roku szkolnym jedna osoba uzyskała promocję z wyróżnieniem, jednak uczeń ten został w roku szkolnym 2011/2012 absolwentem LO i nie kontynuował nauki w następnym roku szkolnym.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 203)

W roku szkolnym 2012/2013 nie organizowano zajęć rozwijających uzdolnienia uczniów. Z wyjaśnień dyrektora LO wynikało w szczególności, że *szkoła oferuje pomoc uczniom najzdolniejszym, ale na przestrzeni kilku ostatnich lat w szkole była mała liczba takich uczniów (1-2 osoby) i mimo oferowanej pomocy nie chciały z niej skorzystać.*

(dowód: akta kontroli tom I, str. 204-205)

Wyniki z przeprowadzonych ankiet w ww. zakresie wykazały, że 92% rodziców uważało, że Szkoła wspiera uzdolnionych uczniów, 82% nauczycieli było przekonanych, że oferta zajęć pozalekcyjnych wpierających zainteresowania i uzdolnienia uczniów jest odpowiednia.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 208-213)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Opis stanu
faktycznego

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

7. Wspieranie rozwoju zainteresowań uczniów.

7.1. Organizacja zajęć pozalekcyjnych w szkole.

W § 35 ust. 4 statutu szkoły określono, że pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana jest m.in. w formie zajęć rozwijających uzdolnienia lub zainteresowania.

W badanym okresie oferowano uczniom możliwość korzystania z następujących bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych (zajęć płatnych nie organizowano), umożliwiających rozwój zainteresowań i zagospodarowanie czasu wolnego:

- w roku szkolnym 2011/2012: koło teatralne (8 uczestników – od listopada do czerwca - 38 godz.), warsztaty – każdy ma w sobie geniusza (23 uczestników – od stycznia do lutego - 14 godz.), zajęcia sportowe na pływalni w okresie ferii zimowych (14 uczestników – 8 godz.), koło miłośników j. niemieckiego (21 uczestników – od lutego do maja - 40 godz.), koło młodego przyrodnika (17 uczestników – w listopadzie - 9 godz.), młody astronom (11 uczestników – 1 godz. tygodniowo), koło biologiczno-chemiczne (9 uczestników – od września do marca - 18 godz.), koło młodego fizyka (13 uczestników – 2 godz. tygodniowo), rękodzieło artystyczne (13 uczestników – od stycznia do czerwca - 26 godz.);
- w roku szkolnym 2012/2013: rękodzieło artystyczne (8 uczestników – od września do grudnia - 25 godz.), koło informatyczne (3 uczestników – od września do listopada - 10 godz.).

(dowód: akta kontroli tom I, str. 9-55, 206-207)

Część z ww. zajęć miało jednocześnie charakter wspierający kształcenie uczniów (koło informatyczne, koło miłośników j. niemieckiego, koło młodego przyrodnika, młody astronom, koło biologiczno-chemiczne, koło młodego fizyka).

Wyniki z przeprowadzonych ankiet wykazały, że 92% ankietowanych rodziców uważało, że oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole jest odpowiednia. 50% uczniów uważało, że organizowane w szkole zajęcia pozalekcyjne rozwijają ich zainteresowania, a 23% - „tak lecz nie wszystkie”.

(dowód: akta kontroli tom I, str. 208-213)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²¹, wnosi o zapewnienie właściwego wymiaru zajęć edukacyjnych z języków obcych i ćwiczeń z chemii.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

²¹ Dz. U. z 2012 r., poz.82, ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 22 lipca 2013 r.

Kontroler
Marek Raczkowski
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie

Dyrektor
Adam Pęziół